

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πόλεμοι λιγότερο φονικοί, βία παντού

Ο εικοστός αιώνας ήταν ο πιο φονικός στην ιστορία του ανθρώπου. Ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων που βρήκαν τον θάνατο αμέσως ή εμμέσως σε πολέμους υπολογίζεται σε 187 εκατομμύρια, δηλαδή στο 10% του πληθυσμού της Γης το 1913. Το πιο εντυπωσιακό είναι πως **βαθμιαία** εξέλιπε η διάκριση ανάμεσα σε μάχιμους και αμάχους: στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μόνο το 5% των θυμάτων ήταν άμαχοι, έναντι 66% στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, αυτό το ποσοστό έχει αυξηθεί, επειδή οι περισσότερες ένοπλες συγκρούσεις δε διεξάγονται από τακτικούς στρατούς, αλλά από ομάδες ατάκτων.

Η διάκριση ανάμεσα σε συγκρούσεις μεταξύ κρατών και συγκρούσεις στο εσωτερικό τους έγινε ομιχλώδης, επειδή ο 20ός αιώνας δεν χαρακτηρίστηκε μόνο από πολέμους, αλλά και από επαναστάσεις και διαλύσεις αυτοκρατοριών. Το ίδιο ομιχλώδης έγινε και η διάκριση ανάμεσα σε πόλεμο και ειρήνη, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τη Μέση Ανατολή. Αντίθετα με τους παραδοσιακούς πολέμους, οι πόλεμοι εκεί διεξάγονται με τελικούς στόχους που δεν είναι διαπραγματεύσιμοι, όπως η «άνευ όρων παράδοση». Υπάρχει σήμερα, όπως υπήρχε και σε όλον τον 20ό αιώνα, πλήρης ανυπαρξία οποιασδήποτε διεθνούς αρχής που να είναι σε θέση να ελέγξει ή να διευθετήσει τις ένοπλες συρράξεις. Μια μοναδική υπερδύναμη, όπως οι ΗΠΑ, δεν μπορεί να αντισταθμίσει την ανυπαρξία παγκόσμιων αρχών. Ακόμη και όταν ιδρύονται διεθνή δικαστήρια κοινή συναινέσει, όπως το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, οι κρίσεις τους δεν γίνονται απαραίτητως αποδεκτές ως νόμιμες και δεσμευτικές.

Υπάρχει μια μεγάλη διαφορά ανάμεσα στον 21ο και τον 20ό αιώνα, όταν οι πόλεμοι διεξάγονταν σε έναν εδαφικά διαιρεμένο κόσμο όπου ισχυρές κυβερνήσεις είχαν το μονοπώλιο της εξουσίας. Τα τελευταία 30 χρόνια, το κράτος έχασε αυτό το μονοπώλιο. Τα υλικά του πολέμου είναι τώρα διαθέσιμα και σε μη κρατικές οντότητες. Οι συγκρούσεις εντός των κρατών έχουν γίνει πιο σοβαρές. Τόσο η φύση των ένοπλων συγκρούσεων όσο και οι μέθοδοι διακανονισμού έχουν **αλλάξει** βαθιά λόγω του μετασχηματισμού του παγκόσμιου συστήματος κυρίαρχων κρατών.

Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και των ευρωπαϊκών κομμουνιστικών καθεστώτων επέτεινε την αστάθεια. Ποιοι υπάρχοντες μηχανισμοί μπορούν να ελέγξουν και να διευθετήσουν αυτές τις

συγκρούσεις; Τα δεδομένα είναι απογοητευτικά. Καμιά από τις ένοπλες συγκρούσεις της δεκαετίας του 1990 δεν έληξε με έναν σταθερό διακανονισμό. Είναι επίσης φανερό ότι οι ΗΠΑ απέτυχαν και δεν πρόκειται να πετύχουν να επιβάλουν μια νέα παγκόσμια τάξη μονομερώς, παρά την ισχύ τους και τις (βραχύβιες) συμμαχίες τους. Μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, η διαχείριση της ειρήνης και του πολέμου γίνεται με αυτοσχεδιασμούς, όπως στα Βαλκάνια, όπου οι εσωτερικές συγκρούσεις κατεστάλησαν με εξωτερική στρατιωτική επέμβαση, όμως παραμένει ασαφές αν από τέτοιες επεμβάσεις μπορεί να προκύψει ένα γενικό μοντέλο για τον έλεγχο των συγκρούσεων.

Στον 21ο αιώνα, η ισορροπία ανάμεσα στον πόλεμο και την ειρήνη θα εξαρτηθεί όχι από νέους μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και διακανονισμού, αλλά από την εσωτερική σταθερότητα. Χώρες με ακμάζουσες οικονομίες και καλύτερη κατανομή του εισοδήματος μεταξύ των πολιτών τους τείνουν να είναι λιγότερο ασταθείς. Δεν υπάρχουν πάντως άμεσες προοπτικές βελτίωσης σε χώρες με ασταθείς κεντρικές κυβερνήσεις. Και μια απόπειρα **πρόβλεψης**: οι πόλεμοι στον 21ο αιώνα θα είναι λιγότερο φονικοί από ό,τι ήταν στον 20ό. Όμως, η ένοπλη βία θα παραμείνει πανταχού παρούσα και **ενδημική** -συχνά και επιδημική -σε ένα μεγάλο μέρος του κόσμου. Η προοπτική ενός αιώνα ειρήνης μοιάζει απόμακρη.

Ρούσσος Βρανάς, εφημερίδα Τα Νέα, 6/4/2002

Παρατηρήσεις

A. Να αποδώσετε την περίληψη του κειμένου που σας δίνεται σε 100 – 120 λέξεις.

Μονάδες 25

B.1. Να επαληθεύσετε ή να αναιρέσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις που σας δίνονται, γράφοντας τη λέξη ΣΩΣΤΟ, αν η πρόταση είναι σωστή ή ΛΑΘΟΣ, αν η πρόταση είναι εσφαλμένη.

- ✓ Ο 20^{ος} αιώνας χαρακτηρίστηκε από πολέμους, επαναστάσεις και διαλύσεις αυτοκρατοριών.
- ✓ Σήμερα υπάρχει πλήρης ανυπαρξία οποιασδήποτε διεθνούς αρχής σε σχέση με τις ένοπλες συρράξεις.
- ✓ Μια μοναδική υπερδύναμη, όπως οι ΗΠΑ, μπορεί να αντισταθμίσει την ανυπαρξία παγκόσμιων αρχών.
- ✓ Τα υλικά του πολέμου είναι διαθέσιμα μόνο σε κρατικές οντότητες.
- ✓ Στον 21^ο αιώνα, η ισορροπία ανάμεσα στον πόλεμο και την ειρήνη θα εξαρτηθεί από νέους μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και από την εσωτερική σταθερότητα.

Μονάδες 10

B.2. Στην 1^η παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B.3.α. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η 3^η παράγραφος του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

B.3.β. Ποια είναι τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου;

Μονάδες 5

B.4.α. Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις λέξεις του κειμένου που σας δίνονται: **βαθμιαία, αλλάξει, βραχύβιες, πρόγνωση, ενδημική.**

B.4.β. Να γράψετε ένα αντώνυμο για κάθε μία από τις λέξεις του κειμένου που σας δίνονται: **συνολικός, ανυπαρξία, κρατικές, επέτεινε, κατεστάλησαν.**

Μονάδες 10

B.5. Να αιτιολογήσετε τη χρήση της άνω και κάτω τελείας στην τελευταία παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

Γ. Η επικρατούσα άποψη είναι ότι η ευθύνη για τους πολέμους βαρύνει εκείνους που τους σχεδιάζουν και τους υλοποιούν. Υπάρχουν, όμως, και εκείνοι που υποστηρίζουν ότι και όσοι τον ανέχονται φέρουν μερίδιο ευθύνης. Κατά πόσο μπορεί να συμβάλει ο καθένας μας στην προστασία της ειρήνης; Υποθέστε ότι ως εκπρόσωπος του μαθητικού σας συμβουλίου εκφωνείτε μια ομιλία σε ένα αντιπολεμικό συλλαλητήριο που διοργανώνεται στην περιοχή σας. (500 – 600 λέξεις)

Μονάδες 40

Καλά Αποτελέσματα!
Βασίλης Βούλγαρης
Φιλολόγος